

KONJUNKTURBREV

FRÅN LIVSMEDELSFÖRETAGEN

Q3 2022

VAR TREDJE LIVSMEDELS- PRODUCENT ÖVERVÄGER UPPSÄGNINGAR PÅ GRUND AV ELPRISET

Vintern 2022/23 ser ut att bli ett stålbad för svenska livsmedelsproducenter. Försäljningen minskar, lönsamheten sjunker rekordsnabbt och kostnaderna fortsätter stiga. Kronans skräpstatus eldar på inflationen och oron för stigande elpriser tvingar producenterna att överväga drastiska åtgärder. Det är några av nyheterna i Livsmedelsföretagens konjunkturbrev för Q3 2022.

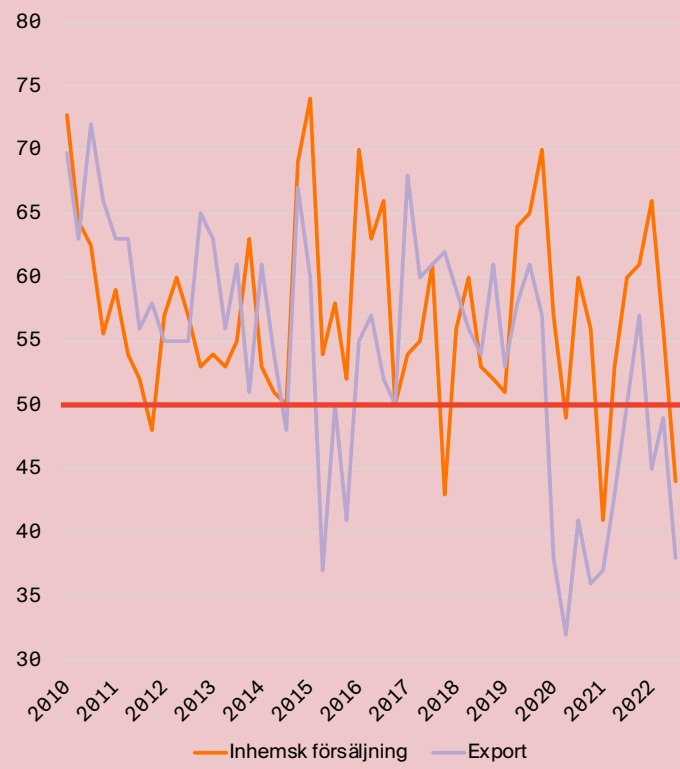
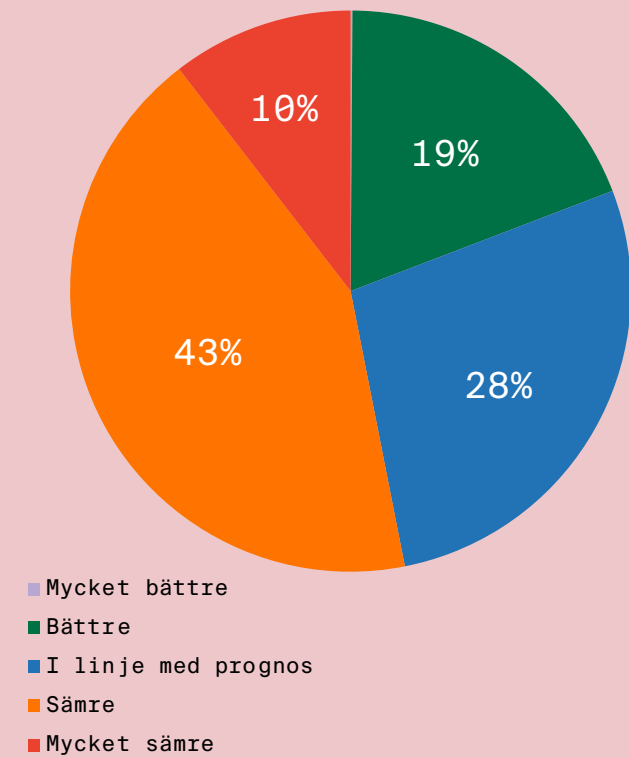

Bild 1. Försäljningsutvecklingen på hemma- respektive exportmarknaden. Volym i årstakt. Index 50 representerar oförändrad utveckling. Maxvärde 100.

Källa: Livsmedelsföretagen

Bild 2. I förhållande till företagets produktionsprognoser från andra kvartalet, hur slutade tredje kvartalet?

Källa: Livsmedelsföretagen

Det efterlängtade ljuset i tunneln för svensk livsmedelsproduktion lyser bara med sin frånvaro. För den svenska livsmedelsindustrin var utfallet av Q3 2022 svagt på de flesta avgörande punkterna på både kostnads- och försäljningssidan. På den avgörande hemmamarknaden minskade försäljningsvolymerna, uttryckt i index 44. Också exportvolymerna utvecklades negativt (index 36). Rapporter från svensk dagligvaruhandel visar att det framför allt var i september månad som volymtappet märktes, dvs den sista månaden av Q3.

Det råder ingen tvekan om att inflationen på livsmedel har lett till ett förändrat konsumtionsbeteende i breda befolkningslager. Jakten på billigare alternativ blir en logisk effekt av allt dyrare livsmedelskorgar. Det här har i princip samtliga svenska livsmedelsproducenter kalkylerat med, vilket kommenterades i bland annat Q2-brevet. Men rörelsen mot lågpris- och/eller totalt mindre inköp har kommit ännu snabbare än medlemsföretagen trodde. För 53 procent av företagen levde kvartalet inte upp till försäljningsprognoserna från Q2. Det kan jämföras med andelen på 19 procent som tvärtom sålde mer än man hade räknat med.

Kostnaderna fortsätter öka i snabb takt

På kostnadssidan var det ytterst nära att maxvärdet index 100 återigen noterades i Q3 vad gäller styrkan i kostnadsökningarna för råvara (index 97), elen (98) och transporter (90). Det är en giftig kombination av kostnadsinflation och minskad efterfrågan företagen möter just nu. Resultatet ser vi i en fortsatt snabb lönsamhetsförsämring i Q3, uttryckt i index 29. Detta är det tredje konjunkturbrevet i rad där vi tvingas konstatera att lönsamheten sjunker snabbare än vi någonsin har uppmänt. "Krokodilgapet" som illustreras i bild 1 visar korrelationen mellan de historiskt snabba kostnadsökningarna och lönsamhetsförsämringarna som präglar branschen under året.

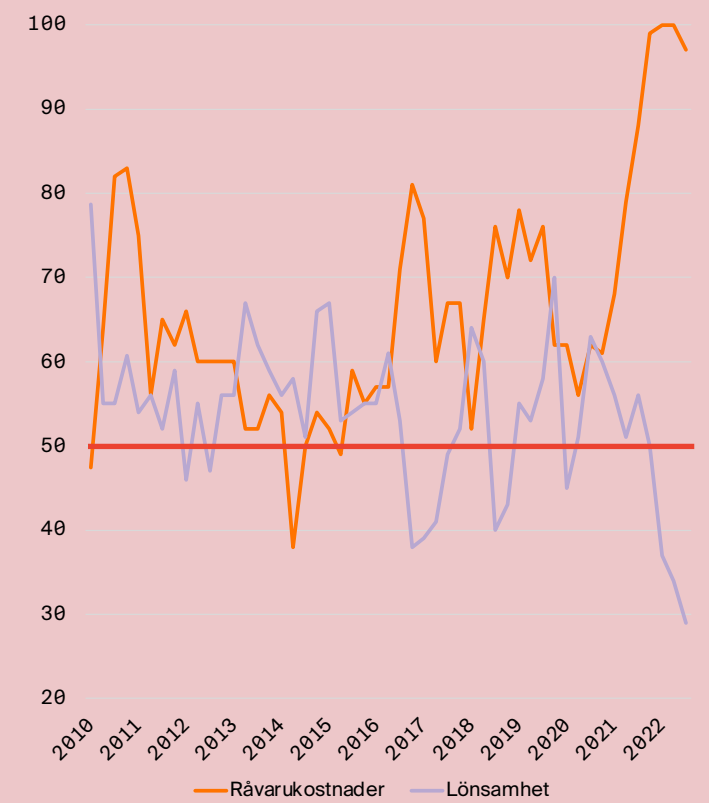

BILD 3. Livsmedelsföretagens index över råvarukostnader och lönsamhet. Index 50 motsvarar oförändrad utveckling/nivå jämfört med motsvarande period ett år tidigare.

Källa: Livsmedelsföretagen

“OM PROGNOSEN BLIR VERKLIGHET KOMMER DET BLI DEN SNABBASTE VOLYMMINSKNINGEN I KONJUNKTURBREVETS 13-ÅRIGA HISTORIA”

PROGNOS: KRAFTIGT MINSKAD FÖRSÄLJNING

Kan utvecklingen vända upp i närtid för svenska producenter? Det mesta talar för att så inte blir fallet. Med de marknadsförhållanden som råder räknar medlemsföretagen med att volymerna det närmaste halvåret utvecklas mycket svagt. Det är en rimlig bedömning givet det stålbad som väntar svenska hushåll i vinter i form av höga elräkningar och kraftigt ökade räntekostnader.

Livsmedelsproducenternas prognos över försäljningsvolymen det kommande halvåret landar på index 36. Om prognosen blir verklighet kommer det bli den snabbaste volymminskningen i konjunkturbrevets 13-åriga historia. Vikande volymer i kombination med fortsatt kostnadsinflation är förstas ett stort bekymmer. Företagen bedömer att kostnaderna på råvara fortsätter upp i snabb takt under Q4 (index 90) liksom för elen med index 100 (maxvärdet).

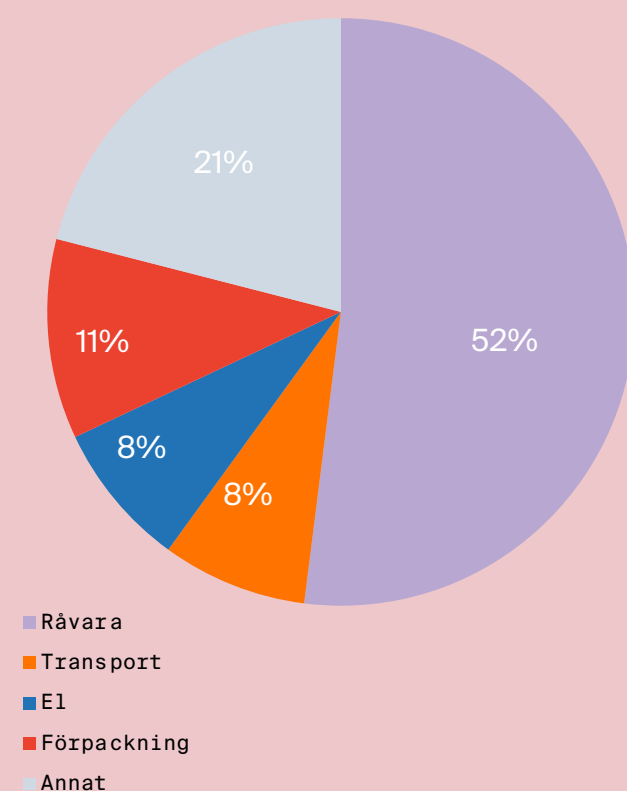
Kronans skräpstatus eldar på inflationen

En viktig faktor bakom det fortsatta råvaruprisrallyt inom svensk livsmedelsproduktion hänger ihop med den svenska kronans låga värde. För närvarande verkar det inte finnas någon nedre gräns för hur lågt kronan kan sjunka. Bara det senaste året har kronan tappat runt 30 procent i värde mot USD. Mot Euron är fallet inte fullt lika dramatiskt – där har kronan ”bara” tappat cirka 10 procent.

Exakt hur stor negativ påverkan SEK-deprecieringen (värdeminskning) har på företagets totala kostnadsmassa är svår att beräkna. För även om endast 20 procent av företagets inköp sker direkt i USD, och en tredjedel i EUR, så påverkas ju också inköp i SEK av kronfallet. Ett exempel är svenskproducerade plastförpackningar där oljeråvaran som används i plastmaterialet är minst 30 procent dyrare för emballagetillverkaren än om den hade betalats med USD.

Produktionskostnaderna för svenska livsmedelsproducenter fördelar sig för närvarande enligt följande: rå/insatsvara 52 procent, transport 8 procent, el 8 procent, emballage 11 procent (bild 4). Dessa fyra kostnadsposter utgör tillsammans knappt 80 procent av de totala produktionskostnaderna och samtliga påverkas av SEK-kursen. Ur ett rent inflationsperspektiv vore det önskvärt om Riksbanken kunde bidra till en appreciering (värdeökning) av SEK, något som skulle välkomnas av såväl landets livsmedelsproducenter som konsumenter.

Bild 4. Hur fördelar sig företagets samlade produktionskostnader 2022?

Källa: Livsmedelsföretagen

SVENSK LIVSMEDELSINFLATION STICKER INTE UT (ÄN)

Trots det senaste årets kraftiga kronfall sticker den svenska livsmedelsinflationen inte ut i ett internationellt perspektiv. I bild 5 redovisas livsmedelsinflationens utveckling sedan augusti 2021 i ett antal länder med relevans för svenska förhållanden. Eurolandet Tyskland hade trots stöd av en starkare valuta en snabbare livsmedelsinflation än Sverige under perioden. Eurolandet Finland har upplevt en lika stor prisökning av sin livsmedelskorg under perioden. Också Danmark, vars DKR är knuten till EUR, låg på samma prisökningstakt som Sverige.

Allra mest anmärkningsvärt är att livsmedelsinflationen i USA ökat i nästan samma takt som i Sverige och de övriga redovisade länderna. Detta trots att de allra flesta livsmedelsråvaror prissätts i USD, råvaror som till stor del kommit ned betydligt i pris under de senaste fem månaderna. Det troliga är att livsmedelsinflationen i USA kommer att avta under de kommande månaderna. På samma sätt som USA var först in i inflationsracet kommer man förmodligen att vara först ut ur det.

För svensk del går det att konstatera att livsmedelspriserna mot konsument började öka senare än i vår omvärld, men att eftersläpningen i gengäld resulterat i relativt snabbare prisökningar under de senaste månaderna. Blickar man framåt går det inte att komma ifrån att SEK-deprecieringen rimligtvis kommer att placera den svenska livsmedelsinflationen i topp bland jämförelseländerna.

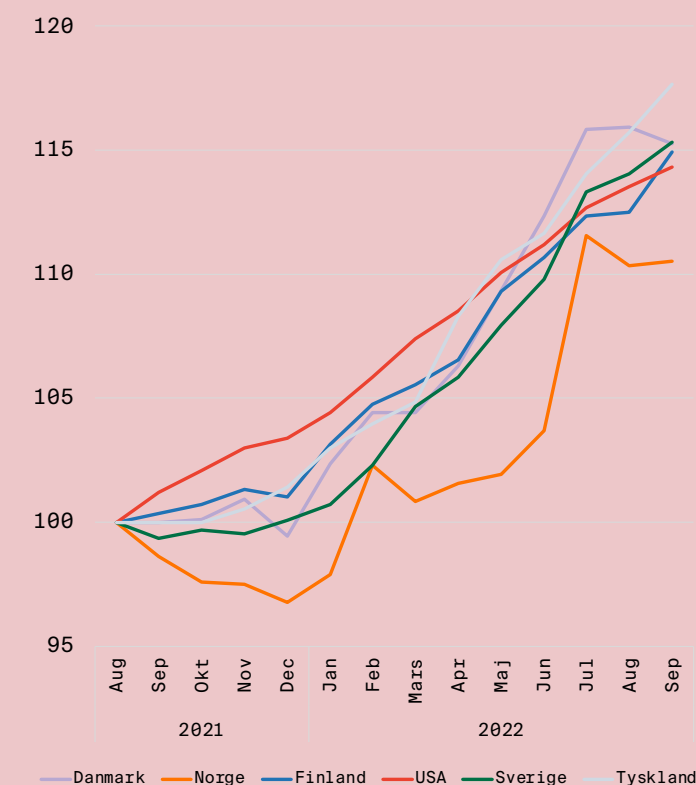

Bild 5. Livsmedelsinflationen augusti 2021 till september 2022. Index augusti 2021= 100.

Källa: Macrobond

Producenterna förbereder sig på elchock

Den svenska elförsörjningen ligger som en tung våt filt över svensk ekonomi. Frågan seglade upp som en av de hetaste frågorna i höstens val, men på industrianläggningarna runt om i landet har oron kring elförsörjningen inte stillats av vare sig valresultatet eller det höga tonläget i debatten. Elen var länge en av den svenska industrins största konkurrensfördelar. Idag är den ett av de största orosmomenten. Det är en anmärkningsvärd förändring som på många sätt saknar motstycke i modern tid.

“ELEN VAR LÄNGE EN AV DEN SVENSKA INDUSTRIENS STÖRSTA KONKURRENSFÖRDELAR. IDAG ÄR DEN ETT AV DE STÖRSTA OROSMOMENTEN”

Vad gäller elprisets utveckling under vinterhalvåret kommer de förmodade stora prisvariationerna slå direkt mot företagets kostnader. Cirka 45 procent av livsmedelsföretagens elförbrukning handlas idag på rörligt pris. Men det betyder inte att de företag som nu sitter på fasta elpriskontrakt är skyddade i all evighet. Bara under det kommande halvåret kommer de fasta elpriskontrakten löpa ut för ytterligare drygt 20 procent av företagets förbrukning. Det innebär att under den senare delen av vinterhalvåret kommer cirka 65 procent av livsmedelsindustrins samlade elförbrukning vara direkt påverkad av den tyska elprissmitten.

31 PROCENT ÖVERVÄGER UPPSÄGNINGAR

Vad planerar företagen att göra för att möta den kommande elpriscocken? 14 procent överväger att flytta produktionen för att uppnå högre grad av stordriftsfördelar och/eller till en anläggning som ligger i ”rätt” elområde, dvs område 1 eller 2. Tre procent av företagen har redan gjort detta. Nio procent av företagen överväger att flytta produktion till anläggningar i andra länder, medan fyra procent redan har gjort det.

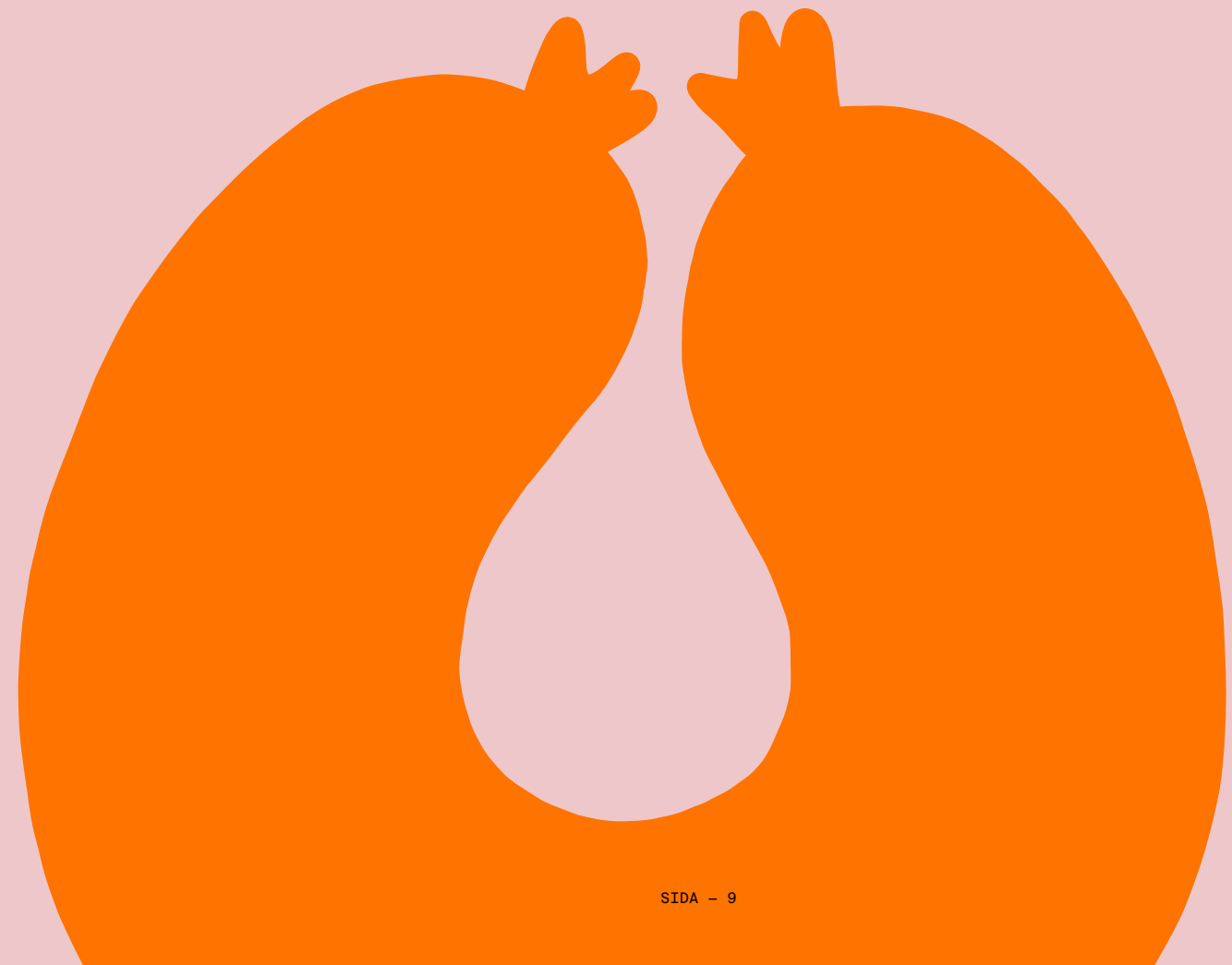
De allra flesta företag har bara en produktionsanläggning och för dem är det inte möjligt att flytta av förklarliga kapitalbindnings- och stordriftsskäl. För dessa företag är det andra åtgärder som blir aktuella. En fjärdedel av medlemsföretagen överväger därför att helt eller delvis stoppa produktionen om elpriset skenar. En nästan lika stor andel har redan, eller överväger att, förlägga produktionen till dygnets låglasttimmar, vilket dock förutsätter att man inte kör produktionen i femskift (dvs dygnets alla timmar).

Andra åtgärder för att möta de ökade elkostnaderna är att investera i egen elproduktion, oftast i form av solcellsanläggningar och ackumulatörer. 21 procent av företagen har redan gjort det och 42 procent överväger att göra det. Investeringar i elproduktion sker, åtminstone kortsiktigt, på bekostnad av andra planerade investeringar för ett stort antal av företagen. Som en sista och desperat åtgärd för att överleva en kommande elpriscock uppger knappt en tredjedel av företagen att de överväger att säga upp personal.

Tabell 1. Vilka av följande påståenden stämmer in på ert företag kopplat till ökade elpriser och/eller en osäker elförsörjning? Företaget har:

	Flyttat produktion inom landet (hela eller delar av)	Flyttat produktion utomlands (hela eller delar av)	Stängt ned produktion (hela eller delar av)	Förlagt mer produktion till låglast-timmar (kväll/natt)	Investerat i egen elproduktion	Skjutit upp andra planerade investeringar i svenska anläggningar	Sagt upp/ varslat personal
Ja, redan gjort	3%	4%	0%	14%	21%	28%	4%
Överväger att göra det	14%	9%	24%	9%	42%	33%	31%

Källa: Livsmedelsföretagen

Allt svårare bedriva livsmedelsproduktion

Elförsörjningsfrågan ligger av uppenbara skäl högt upp bland de problem som svenska livsmedelsproducenter måste förhålla sig till. Men som vi har beskrivit ovan är produktionsvillkoren även kantade av en lång rad andra svåra utmaningar. Det är därför inte konstigt att 86 procent av företagen anger att under det senaste året har förutsättningarna för att bedriva livsmedelsproduktion i Sverige försämrats. Inte ett enda av de svarande företagen anger att villkoren skulle ha förändrats till det bättre.

Tabell 2. Det senaste året, hur har förutsättningarna för att producera livsmedel i Sverige förändrats? De har:

Kraftigt försämrats	45%
Försämrats något	41%
Inte förändrats	15%
Förbättrats något	0%
Kraftigt förbättrats	0%
Vet ej	0%

Källa: Livsmedelsföretagen

“86 PROCENT AV FÖRETAGEN ANGER ATT UNDER DET SENASTE ÅRET HAR FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ATT BEDRIVA LIVSMEDELSPRODUKTION I SVERIGE FÖRSÄMRATS”

**LIVSMEDELSFÖRETAGENS KONJUNKTURBREV
UTKOMMER FYRA GÅNGER PER ÅR. MEDVERKANDE
FÖRETAG STÅR FÖR CIRKA 50 PROCENT AV BRANSCHENS
OMSÄTTNING. ALLA SVAR ÄR VIKTADE EFTER
FÖRETAGETS OMSÄTTNINGSTORLEK.**

**FÖR FRÅGOR OM LIVSMEDELSFÖRETAGENS
KONJUNKTURBREV KONTAKTA:**

**CARL ECKERDAL, CHEFEKONOM
08-762 61 96, CARL.ECKERDAL@LI.SE**

LIVSMEDELSFÖRETAGEN